

Plan för att främja trygghet och studiero samt motverka diskriminering, kränkande behandling och mobbning

Läsåret 25-26

Förskolorna i Vårgårda kommun

Styrdokument		Handlingsplan
Beslutsinstans		Rektorer förskola, Vårgårda kommun
Fastställd		2025--
Diarienummer		
Dokumentet gäller för		Asklanda Förskola
Dokumentansvarig		Rektor Rikard Lindgren
Tidpunkt för aktualitetsprövning		Läsåret 25–26

Innehåll

1	Inledning.....	4
1.1	Vårgårdas kommuns värdegrund	4
2	Vision och mål	4
2.1	Vision	4
2.2	Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla.....	4
3	Främjande arbete.....	5
4	Kartläggning och nulägesanalys inför nytt läsår	6
4.1	Kartläggning och analys av föregående läsårs arbete mot kränkning, trakasserier och diskriminering	6
5	Förebyggande arbete och mål för läsåret.....	6
5.1	Mål och konkreta åtgärder.....	6
5.2	Åtgärder vid kränkande behandling.....	7
6	Ärendegång.....	8
7	Uppföljning och implementering	8
7.1	Förankringsarbete av denna plan.....	8
7.2	Ansvar.....	9
7.3	Barn- och elevhälsoteam.....	9
8	Våra styrdokument	9
8.1	Diskrimineringslagen	9
8.2	Läroplan för förskolan Lpfö 18.....	10
8.3	Skollagen (2010:800) 6 kap. 1§	10
8.4	Barnkonventionen (2018:1197)	10
9	Begrepp	11
10	Bilagor	13
10.1	Bilaga 1: Stödmaterial vid kartläggning (PDK)	13

1 Inledning

1.1 Vårgårdas kommuns värdegrund

Med respektfullt bemötande, individanpassade lösningar och hög tillgänglighet levererar Vårgårda kommun välfärdstjänster som överträffar förväntningarna. Detta förutsätter kreativitet och ständig utveckling med fokus på resultat.

En grundläggande mänsklig rättighet är rätten till likabehandling. Alla barn och elever i förskola, skola och fritidshem ska ha samma rättigheter – oavsett etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsvariation eller sexuell läggning.

Vårgårda kommuns förskolor, skolor och fritidshem tar avstånd från all form av diskriminering och kränkande behandling. Vi som arbetar i Vårgårda kommuns förskolor, skolor och fritidshem tolererar ingen form av kränkande beteende. Så snart någon ur personalen får kännedom om att ett barn eller en elev känner sig kränkt har förskolan och skolan skyldighet att utreda vad som hänt och vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar.

Vår **plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling** är ett stöd som hjälper oss i vår skyldighet att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Forskning visar att systematiskt arbete mot kränkningar har effekt.

2 Vision och mål

2.1 Vision

Vårgårda kommun har en gemensam vision ”Här lyckas vi *tillsammans*”.

2.2 Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- öppenhet, respekt, solidaritet och ansvarstagande,
- förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra,
- förmåga att upptäcka, reflektera över och ta ställning till etiska dilemman och livsfrågor i vardagen,
- respekt och förståelse för alla människors lika värde och de mänskliga rättigheterna, och
- ett växande ansvar och intresse för hållbar utveckling och att aktivt delta i samhället (Lpfö 18 rev 2025).

3 Främjande arbete

Utdrag ur Att utveckla barns förmågor i förskolan av Petri Partanen:

”När barnen kommer med sina olika ryggsäckar och de möter förskolans verksamhet, lärmiljöer och arbetssätt så uppstår behov. Olika aktiviteter under dagen, olika situationer och förhållningssätt från oss vuxna fungerar helt enkelt bättre och sämre. Barn behöver olika saker beroende på vad de har i ryggsäcken, för att kunna lära sig och utvecklas fullt ut. Det betyder inte att vi behöver uppfinna en förskolevistelse för varje barn. Många barn behöver samma generella saker från oss vuxna – trygghet, förutsägbarhet och tålamod.

Barn behöver ett lyhört och empatiskt bemötande där vi försöker förstå barnets behov, särskilt när det inte fungerar som vi förväntar oss. De behöver rutiner så att tillvaron blir förutsägbar, men i takt med utvecklingen också nya spännande utmaningar. De behöver också tillfällen för vila, återhämtning liksom situationer av samvaro med få krav. Vi kommer långt med förskolans generella verksamhet.”

Det främjande arbetet ska

- ☐ Bedrivas kontinuerligt, systematiskt och målinriktat, samt
- ☐ Integreras i förskolans utbildning och återspeglas i förhållnings- och arbetssätt samt i lärmiljön.

Det främjande arbetet innebär att:

- ☐ Pedagogerna bemöter alla på förskolan med respekt och lyhördhet samt verkar dagligen för ett gott samarbete med barnens vårdnadshavare.
- ☐ Pedagogerna är närvarande bland barnen, observerar och vägleder deras samspel samt stödjer deras utveckling.
- ☐ Pedagogerna är uppmärksamma på att alla barn ges samma möjlighet att delta och ha inflytande. Alla barns tankar, idéer och upplevelser ska tas till vara.
- ☐ Förskolans utbildning är anpassad till alla barns behov och förutsättningar.
- ☐ Förskolan har tydliga rutiner när barn, vårdnadshavare eller pedagoger uttrycker att de upplever problem eller kränkningar.
- ☐ Förskolan har tagit ställning för vilket förhållningssätt vi ska ha i mötet med varandra.
- ☐ Vägleda barnen i samspel och att hantera konflikter. Pedagogerna finns nära barnen och följer upp processen.

4 Kartläggning och nulägesanalys inför nytt läsår

4.1 Kartläggning och analys av föregående läsårs arbete mot kränkning, trakasserier och diskriminering

Planen revideras varje läsår och nytt mål sätts utifrån vad utvärderingen visat. Underlag för revidering är enhetens systematiska kvalitetsarbete, där prioriterat mål inom normer och värden har varit "Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra" (s.12) samt PDK-målet "trygghet och lekro" kontinuerligt följs upp av förskolans pedagoger.

Viktiga moment i nulägesanalysen är kartläggning tillsammans med barnen och i arbetslaget, barnhälsokonferenser, föräldraenkät och utvärdering av föregående läsårs arbete. Se bilaga 1: Kartläggning.

Exempel på kartläggningsarbete:

- ☐ Planerade samtal med barnen.
- ☐ Trygghetsvandring.
- ☐ Barnhälsokonferenser.
- ☐ Enkät till vårdnadshavare.
- ☐ Kartläggning i arbetslaget.
- ☐ Draftit – dokumentation kring diskriminering och kränkande behandling.

5 Förebyggande arbete och mål för läsåret

Riktade åtgärder - förebyggande arbete läsåret 25–26

Detta arbete syftar till att avvärja risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling. Arbetet omfattar endast områden som i en kartläggning av verksamheten identifierats som riskfaktorer.

Utifrån uppföljning och analys framkommer att det finns kontinuerlig dokumentation, men det finns utmaningar vad det gäller konkret kartläggningsarbete av trygghetsvandringar samt underlag och resultat av enkät till vårdnadshavare.

5.1 Mål och konkreta åtgärder

Ökad trygghet och lekro genom att:

- ☐ Utveckla förskolans lärmiljöer både inom- och utomhus.
- ☐ Utveckla förskolans barnhälsoarbete genom främjande arbete (för alla barn) och förebyggande arbete (för vissa barn). Där mindre fokus behöver läggas på åtgärdande arbete.
- ☐ Dela barnen i mindre grupperingar och ha en tydlig struktur över dagen.
- ☐ Förskolan har ett fortsatt fokus på att utveckla det pedagogiska ledarskapet.

5.2 Åtgärder vid kränkande behandling

Agerande vid kränkande behandling barn-barn.

De yngsta barnen i förskolan kan inte göra sig skyldiga till kränkande eller diskriminerade handlingar. Förskolans pedagoger har ett fostrans och tillsynsansvar.

Pedagoger ansvarar för att samtala med berörda barn, i syfte att förhindra kränkningar genom att uppmärksamma barnen på händelsen, att tydligt visa att kränkande beteende inte är acceptabelt.

Pedagogen ställer öppna frågor exempel:

- ☐ Vad var det som hände?
- ☐ Hur tänkte/kände du?
- ☐ Hur tror du att den andre kände sig?
- ☐ Kunde du ha gjort på ett annat sätt?

Pedagoger ansvarar för att rektor och vårdnadshavare informeras.

Agerande vid kränkande behandling vuxen-barn.

När en vuxen, pedagog eller vårdnadshavare, kränker ett barn måste denna som upptäcker detta agera utan dröjsmål.

Personen ansvarar för att:

- ☐ Informera rektor.
- ☐ Kontakta och informera vårdnadshavare till barnet som utsatts.

Rektor ansvarar för att:

- ☐ Genomföra enskilt samtal med den som utsatt kränkning/diskriminering.
- ☐ Utreda, åtgärda och följa upp händelsen.
- ☐ Anmäla händelsen i Drafit.
- ☐ Rektor anmäler ärendet till utbildningschefen och personalchefen. Berörd person informeras om anmälan.
- ☐ Rektor och utbildningschef/personalchef träffar berörd anklagad som erbjuder möjlighet att ta med facklig representant. Om inte den anklagade är fackligt ansluten, kan denne ta med någon annan person.

Agerande vid kränkande behandling vuxen-vuxen.

Personen som har misstanke om att kränkande behandling förekommer ansvarar för att anmäla till rektor och/eller facklig företrädare eller annan person som anmälaren har förtroende för.

Rektor ansvarar för att:

- ☐ Göra en bedömning av händelsen snarast.
- ☐ Samtala med berörda parter och skyndsamt påbörja utredning.
- ☐ Vid behov upprättas en åtgärdsplan.

- ☐ Kontakta facklig organisation.
- ☐ Företagshälsovård och HR kontaktas vid behov.
- ☐ Polis och Arbetsmiljöverket kontaktas vid behov.

6 Ärendegång

- ☐ Så snart någon i verksamheten får kännedom om att ett barn anser sig ha blivit utsatt/blivit utsatt för trakasserier eller annan kränkande behandling ska anmälan ske till rektor. Rektor är skyldig att anmäla till huvudman. Ingen värdering ska göras innan anmälan sker till rektor och huvudman.
- ☐ Rektor ansvarar för att trakasserier eller annan kränkande behandling skyndsamt utreds.
- ☐ Ärendet lämnas över till barnhälsotemet (BHT) för utredning. Ärendet dokumenteras i Draftit.
- ☐ Utredning och uppföljning

Dokumentation:

Följande arbetsgång är avsedd att användas som underlag och uppföljning av händelser:

- ☐ Vad har hänt?
- ☐ Vem har anmält?
- ☐ Vilka åtgärder har vidtagits med omedelbar verkan?
- ☐ Vad kommer att ske ytterligare? När?
- ☐ Berörda som har informerats vid ärendet, Personer? Tidpunkt? På vilket sätt?
- ☐ Tid för uppföljning?
- ☐ Deltagande vid uppföljning?
- ☐ Dokumentation/Arkivering?
- ☐ Dokumentation av vem? Datum?

7 Uppföljning och implementering

7.1 Förankringsarbete av denna plan

Personal:

- ☐ Förankra i personalgruppen.
- ☐ Återkommande punkt på arbetsplatsträffar.
- ☐ Uppföljningar och utvärderingar.

Barnen:

- ☐ Barnen blir delaktiga genom den dagliga undervisningen.
- ☐ Pedagoger formulerar förhållningssätt och ger barnen strategier i det sociala samspelet.

Vårdnadshavare:

- ☐ Genomgång på vårdnadshavarmöten, samverkans/föräldraråd, introduktion av nya barn och familjer samt utvecklingssamtal.
- ☐ Information på hemsidan www.vargarda.se och på Edlevo.

7.2 Ansvar

Alla som arbetar på förskolan är ansvariga för att upptäcka, utreda, åtgärda och följa upp kränkande behandling.

Enligt socialtjänstlagen 14 kap.1 § är både skolmyndighet och alla anställda hos myndighet, det vill säga personal i förskoleverksamhet, skolbarnomsorg och skola, skyldiga att ”genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd”.

7.3 Barn- och elevhälsoteam

Det finns alltid möjlighet för förskolan att vända sig till barnhälsoteamet för konsultation.

8 Våra styrdokument**8.1 Diskrimineringslagen**

Lagen har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder (1 kap, 1 §). Dessa benämns ofta som diskrimineringsgrunderna.

Diskrimineringsgrunder:

Direkt diskriminering - att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder,

Indirekt diskriminering - att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringssätt som framstår som neutralt men som kan komma att särskilt missgynna personer med visst kön, viss könsöverskridande identitet eller uttryck, viss etnisk tillhörighet, viss religion eller annan trosuppfattning, viss funktionsnedsättning, viss sexuell läggning eller viss ålder, såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringssättet har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet,

Bristande tillgänglighet - att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäligen utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna,
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde, samt
- andra omständigheter av betydelse,

Trakasserier - ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder,

Sexuella trakasserier - ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet, (Diskrimineringslagen kap. 1 §4)

8.2 Läroplan för förskolan Lpfö 18, rev 2025

Förskolan ingår i skolväsendet och vilar på demokratins grund. Av skollagen (2010:800) framgår att utbildningen i förskolan syftar till att barn ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom förskolan ska främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för en hållbar utveckling. (Lpfö 18, rev 2025)

8.3 Skollagen (2010:800) 6 kap. 1§

Bestämmelserna i detta kapitel har till ändamål att motverka kränkande behandling av barn och elever. Bestämmelserna tillämpas på utbildning och annan verksamhet enligt denna lag.

8.4 Barnkonventionen (2018:1197)

Barnkonventionens syfte är att garantera alla barn deras mänskliga rättigheter.

FN:s konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen som den ofta kallas, antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989. I Sverige ratificerade barnkonventionen utan reservationer 1990. Sedan den 1 januari 2020 är barnkonventionen en del av svensk lag.

Barnkonventionens grundprinciper

- ☐ Artikel 2: Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras.
- ☐ Artikel 3: I alla åtgärder som rör barn ska man i första hand beakta vad som bedöms vara barnets bästa.
- ☐ Artikel 6: Varje barn har rätt att överleva, leva och utvecklas fysiskt, psykiskt, andligt, moraliskt och socialt.
- ☐ Artikel 12: Barn har rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör dem. När åsikterna beaktas ska man ta hänsyn till barnets ålder och mognad.

9 Begrepp

Kränkande behandling

Den som upplever sig kränkt har alltid tolkningsföreträde. Uppträdande som kränker ett barns eller en elevs värdighet kan vara:

- ☐ fysiska (slag och knuffar)
- ☐ verbala (hot, svordomar, könsord och öknamn)
- ☐ psykosociala (utfrysning, blickar, alla går när man kommer)
- ☐ texter och bilder (lappar, fotografier, sms och mms, msn och meddelanden på olika sociala medier)
- ☐ någonting annat som kränker en elevs värdighet.

Trakasserier

Trakasserier är kränkande behandling som har samband med:

- ☐ kön
- ☐ könsöverskridande identitet eller uttryck
- ☐ etnisk tillhörighet
- ☐ religion eller annan trosuppfattning
- ☐ funktionsnedsättning
- ☐ sexuell läggning
- ☐ ålder

Diskriminering

Diskriminering är när en vuxen i förskolan missgynnar ett barn eller en elev och det har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning eller sexuell läggning. Diskriminering kan även ske genom förskolans regler, undervisning, läroböcker etc.

Befogade tillsägelser

Tillrättavisningar från personal inom förskola och skola för att upprätthålla god ordning och miljö är inte kränkande behandling.

10 Bilagor

10.1 Bilaga 1: Stödmaterial vid kartläggning (PDK)

Frågor:

Till barn:

- ☐ Hur gör du när du vill leka med någon?
- ☐ Hur gör du om du vill vara ifred?
- ☐ Hur gör du om någon gör något mot dig som du inte tycker om?
- ☐ Hur gör du om du ser att någon är ledsen eller behöver hjälp?

Till arbetslaget:

- ☐ Hur syns det att i förskolan att vi välkomnar mångfald och interkulturalitet?
- ☐ Hur syns det att förskolan arbetar aktivt mot kränkningar och diskriminering?
- ☐ Hur upplever Du/Ni att vuxna bemöter varandra på förskolan?

Observationsunderlag:

Genomför trygghetsvandring.

Lyssna in barnens tankar och funderingar. Finns det någon plats på förskolan som de upplever otrygg? Uttrycker barnen oro för något? Vad visar barnen intresse för, vad leker de med och i vilka miljöer ger barnen uttryck för trygghet och lekro?

Genomför sociogram

Med vem eller vika leker barnen? Var observanta som pedagoger och identifiera vilka som är med i gruppen och om någon riskerar att hamna utanför. Finns det hierarkisk struktur i leken/ samvaron kring vem som får ta vilken roll i leken? Används strategier för att utesluta något barn från något sammanhang? Förekommer "lekmönster" kopplat till diskrimineringsgrunderna som behöver brytas?